

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

ADMINISTRACIÓ DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA CONSELLERIA DE MEDI AMBIENT I TERRITORI

5498

Acord del Ple de la Comissió de Medi Ambient de les Illes Balears sobre el projecte de reforç del dic de Cala Rajada i reordenació d'usos, TM Capdepera (12A/2020)

En relació amb l'assumpte de referència, i d'acord amb l'establert a l'article 41.3 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental, es publica l'Acord del Ple de la CMAIB, en sessió de 28 de maig de 2020,

DECLARACIÓ D'IMPACTE AMBIENTAL

Antecedents

Malgrat que el projecte objecte d'aquest informe proposta està inclòs a diferents punts de l'Annex II de la Llei 12/2016, de 17 d'agost d'Avaluació Ambiental a les Illes Balears, Ports IB sol·licita a la CMAIB (ofici d'entrada 2/10/2018) que es tramiti com una AIA ordinària d'acord amb l'art. 14.1 d.

Amb el mateix ofici també sol·licita:

L'elaboració d'un document que determini l'abast de l'estudi d'impacte ambiental del projecte d'acord amb l'art. 34 de la Llei estatal 21/2013, de 9 de desembre d'avaluació ambiental.

La declaració de la tramitació d'urgència del procediment d'acord amb el que preveu l'art. 33 de la Llei 29/2015, d'1 d'octubre, per raons d'interès públic donat el risc actual.

La CMAIB obri l'exp. 195A/2018 per aquesta fase prèvia i després de realitzar la tramitació pertinent (consultes a les administracions afectades i entitats interessades) emet informe de document d'abast el 12/12/2018, el qual es tramet a Ports IB (sortida 13/12/2018), juntament amb els informes rebuts (DG de d'Espais Naturals i Biodiversitat- Serveis d'Estudis i Planificació i Protecció d'Espècies; DG d'Ordenació del Territori- Servei de Costes).

Posteriorment la CMAIB (sortida 19/02/2019) envia a PortsIB l'informe de la DG de Recursos Hídrics-Servei de Planificació.

També a l'exp. esmentat hi figura una notificació de l'Ajuntament de Capdepera (entrada 8 nov. 2018) on la junta de Govern Local informa de la proposta favorable acordada per aquest projecte.

Quant al procediment d'urgència sol·licitat i després de realitzar-se l'informe jurídic amb proposta de Resolució de 4/10/2018, mitjançant Resolució del president de la CMAIB de 4/10/2018, es decideix aplicar la tramitació d'urgència al procediment d'AIA ordinària per aquest projecte (BOIB 150, 29/11/2018).

Ubicació i descripció del projecte

L'àmbit d'actuació d'aquest projecte se situa al TM de Capdepera concretament al Port de Cala Rajada (Sòl Urbà). Per contra, el mirall d'aigua de la zona portuària i les seves zones adjacents, estan afectades per la Reserva Marina Estatal del Levante de Mallorca- cala Rajada i pel LIC també estatal EZZ16002 Canal de Menorca. A prop s'ha delimitat la ZEPA estatal ES0000520 Espacio Marino del Norte de Mallorca i el LIC i ZEPA autonòmic ES000027 Muntanyes d'Artà.

L'objecte d'aquest projecte és la urgència d'actuar sobre el dic de recer del port de Cala Rajada. Aquest dic és de tipologia 3a alineació (dic vertical). Això fa que quan hi ha maror les ones s'amplifiquin i augmentin la pressió sobre ell.

Després de diversos episodis de temporals que s'han produït als darrers anys, el dic ha patit greus problemes estructurals (forats a la seva façana, crivelles, danys al paviment, humitats als magatzems adossats).

Aquests desperfectes tot i que s'han arreglat en part, encara no s'assegura que amb temporals futurs, la situació del dic no empitjori i que no se'n produeixin de majors magnituds.

A més, per la tipologia del dic actual, a l'hivern les ones el sobrepassen i per tant no poc abrigar les embarcacions del moll adossat (120 m de longitud). Així aquest moll només es pot utilitzar durant l'època estival, cosa que fa que estigui infrautilitzat provocant problemes operatius al port.

Un altre problema és que en el port conviuen diferents usos (pesquers, nàutic-recreatius, petits creuers, embarcacions de la llista 6a, varadors, cantina i terrasses i estació de combustible). Tot això ocasiona conflictes d'aglomeracions tant del trànsit rodat (vehicles pescadors, camions combustible, subministres...) com pels vianants (recreatius en trànsit, turistes, clients de la cantina...). Aquesta situació s'agreuja més per mor del mal estat dels magatzems adossats al dic que no es poden utilitzar. Els conflictes exposats, dins el port, es produeixen a la zona on se situa el moll adossat, el dic de recer i l'esplanada existent, devers la zona de transició entre les alineacions 2 i 3 del dic.

Altra problemàtica és l'erosió dels penya-segats situats al ponent de la bocana dins la zona portuària. L'onatge i la seva agitació associada a la bocana del port, fa que se soscavin a la seva base, la qual cosa provoca despreniments per esfondrament amb el seus perills associats per a les persones.

Per tant aquest projecte proposa:

Obres de reforç i reparació de dic actual.

Obres que redueixin el nivell d'agitació del port i els problemes d'instabilitat dels penya-segats situats vora la bocana.

Obres per a la reordenació dels usos a l'interior del port, fonamentalment a les zones terrestres.

Obres de reforç i reparació del dic actual

Per executar aquest projecte, s'han de realitzar dues línies d'actuació:

Esmorteir l'energia de l'onatge abans d'incidir sobre el dic actual.

Incrementar la cota i massa del dic i reforçar el seu espatlló.

Després d'estudiar i avaluar les diferents alternatives i les modificacions que ha proposat Ports IB, finalment el dic vertical actual es transformarà amb un dic mixt, perquè davant es construirà un talús d'escullera i formigó. A més es demolirà i es reconstruirà l'espatllera i es repararan les crivelles de la llosa.

El reforçament del dic de recer se centrarà en la seva tercera alineació (sobretot al seu tram final que és on hi ha més problemàtica). També es projectarà un reforçament menor als trams 1 i 2 que ja varen ser objecte d'una actuació d'emergència al 2017, i, se contemplen obres de reforçament en el tram de passeig marítim (vora l'inici del dic).

En el tram 3 es construirà un talús per davant del dic actual amb nucli de tot u, amb una amplada de coronació de 6 m protegit per un filtre format per una doble capa de peces d'escullera d'1,5 a 3 t. A més, es demolirà l'actual espatllera i se'n construirà una altra d'1,20 m de gruix que coronarà el dic a l'altura de 7 m. Es repararan les crivelles existents mitjançant demolició d'alguns trams d'amplada variable i ús de formigó.

Als trams 1 i 2 se col·locarà una capa de blocs de formigó de 30 t coronada a la cota de 3,85 m. Aquesta capa es dipositarà davant el talús actual executat l'any 2017 que està format només per una sola capa de blocs. Aquest blocs es projectaran de tal manera que siguin un continu amb els que es posaran al tram 3. A més, se rehabilitarà la coronació de l'espatllera i es rehabilitaran els locals annexes.

Obres que redueixin el nivell d'agitació del port i els problemes d'instabilitat del penya-segats situats vora la bocana.

De les alternatives estudiades finalment s'ha optat per construir un nou martell de 25 m de longitud a l'extrem del dic. Aquesta nou martell desplaçarà la difracció de l'onatge cap el NW. Tindrà la tipologia de dic mixt amb un cos principal (dic vertical) protegit per un talús davanter. El cos principal estarà compost per formigó en massa sobre un banqueta de blocs d'escullera d'0,2 a 0,3 t submergits fins a -5 m. Sobre la base del dic una espatllera i per davant un talús de doble capa amb blocs d'escullera 3-4 t i per davall una altra capa-filtre de blocs de 0,2-0,3 t i un nucli de tot u també d'escullera.

El projecte exposa que tant l'obra de reforçament del dic com la del nou martell, ocuparan sobre la mar un total de 5.551 m². I el volum de material que s'utilitzarà serà: esculleres 9.779 m³, àrids 9.990 m³, reblert tot u 1.086 m³ i formigó 12.036 m³.

Es volen utilitzar blocs ecològics amb formigó tractat que potencien les rugositats

i així potenciar la biodiversitat actuant com esculls.

Obres per a la reordenació dels usos a l'interior del port, fonamentalment a les zones terrestres.

Les línies d'actuació una vegada afegides les modificacions introduïdes per PortsIB seran:

Reordenació de la flota pesquera i de la llista 6a.

Se traslladarà tota la flota pesquera al moll adossat al dic i els de la llista 6a al moll de ribera (intercanvi d'amarraments).

Això implicarà que s'hauran de dragar al moll de ribera fins arribar a la cota de -2 m a -2,75 m. Es calcula que el material de dragat serà d'uns 388 m³ de sediments que seran utilitzats per als reompliments de les obres.

Trasllat dels magatzems de pescadors des de l'edifici de serveis als nous locals adossats al dic. Ampliació dels serveis per a les embarcacions en trànsit i desaparició del servei de cantina i espais associats.

Als locals adossats al dic de recer s'ubicaran: 2 locals d'instal·lacions PortsIB, 14 magatzems de pescadors, 1 magatzem per a la Guàrdia Civil, 1 magatzem REPSOL, vestidors i banys per a homes i dones (superfície total 194,80 m²).

Trasllat de les 4 oficines de venda de tiquets dels petits creuers i el magatzem adossat a l'espallera fins a l'edifici multiusos i de l'oficina Repsol a altra zona de la concessió.

A l'edifici multiusos de 2 plantes s'ubicaran 10 oficines per a la venda de tiquets de llista 6a, sanitaris públics, zona d'instal·lacions, espais destinats a restaurant (magatzem, cuina, banys, cantina, barra i una terrassa).

Reordenació de l'esplanada adossada al dic de recer

Inclou la demolició de l'edifici pèrgola existent perquè el camió cisterna de combustible pugui maniobrar adequadament, i, alhora, mantenir les places d'aparcament per als pescadors i la zona d'eixugar les xarxes. S'elimina la terrassa de la cantina.

Reordenació i adaptació de l'edifici de serveis per a complir les línies d'actuació.

Amb la reforma a l'edifici de serveis es realitzarà:

- Ampliació de les oficines PortsIB.
- Creació d'un únic magatzem PortsIB.
- 3 magatzems per a pescadors.
- Espais per a la confraria de pescadors i ampliació de la llotja amb sala de venda.

Mobiliari. Se retiraran les lluminàries, papereres i pilones i altre mobiliari urbà que no s'integrin adequadament amb el projecte i se substituiran per altres. Quant a la jardineria es volen col·locar jardineres i sembrar plataners (*Platanus x hispànica*) i palmeres nanes (*Phoenix roebelenii*).

Els residus de construcció que es generaran (formigons) es volen enviar a plantes de reciclatge amb l'objecte de fabricar àrids reciclats.

TRAMITACIÓ (RESULTATS DE L'EXPOSICIÓ PÚBLICA)

Ports IB va exposar aquest projecte i l'estudi d'impacte ambiental durant un període no inferior a trenta dies (BOIB núm. 101 -23/07/2019), d'acord amb l'article 36 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre d'avaluació ambiental i també es va anunciar al seu portal.

Segons ofici del vicepresident de Ports IB de 5 de març de 2020, durant aquest període no es va presentar cap al·legació. No obstant això, posteriorment (entrada 10/09/2019) es va rebre al·legació del CN de Cala Ratjada i del grup MES per Mallorca de Capdepera (entrada 5/09/2019) les qual s'han considerat i contestat dins el procediment.

El grup MES per Mallorca de Capdepera sol·licita:

Un aclariment si l'amplada de reforçament del dic potser reduïda amb l'objecte de minimitzar la superfície de P. oceanica afectada.

Que el nou edifici multiusos mantengui l'estructura i estètica tradicional iguals a la de l'edifici veïnat.

Que es canviï el model de papereres ja que amb les que s'han triat, amb episodis de vent, els residus poden sortir de dins.

Al mateix temps i d'acord a l'article 37 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, des de Ports IB també es varen realitzar les consultes a les administracions públiques afectades i entitats interessades següents:

- Demarcació de Costes de les Illes Balears (MITECO)- sortida 22/06/2019.
- Direcció General de Sostenibilitat de la Costa y del Mar (MITECO)-Sortida 22/07/2019
- Direcció General de Pesca i Medi Marí (Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació)-Sortida 22/07/2019.
- Servei de Costes i Litoral de la DG de Territori i Paisatge (Conselleria de Medi Ambient i Territori)-Sortida 22/07/2019.
- Servei de Planificació al Medi Natural de la DG d'Espais Naturals i Biodiversitat (Conselleria de Medi Ambient i Territori)-Sortida 22/07/2019.
- Servei de Protecció d'Espècies de la DG d'Espais Naturals i Biodiversitat (Conselleria de Medi Ambient i Territori)- entrada 22/07/2019.
- Servei d'Estudis i Planificació de la DG de Recursos Hídrics (Conselleria de Medi Ambient i Territori)- Entrada 22/07/2019.
- Servei Canvi Climàtic i Atmosfera de la DG d'Energia i Canvi Climàtic (Conselleria de Transició Energètica i Sectors Productius)-Entrada 24/07/2019.
- Direcció Insular d'Urbanisme del Consell de Mallorca. Entrada 25/07/2019.
- Direcció Insular de Territori i Paisatge del Consell de Mallorca. Entrada 24/07/2019.
- Direcció Insular de Patrimoni del Consell de Mallorca. Sortida 22/07/2019.
- Ajuntament de Capdepera- Sortida 22/07/2019.
- Associació d'Empreses Nàutiques de les Illes Balears. Sortida 22/07/2019.
- Associació de Veïns de Cala Rajada. Sortida 22/07/2019.
- Confraria de pescadors de Cala Rajada. Sortida 22/07/2019.
- Associació Hotelera i de Serveis de Capdepera. Sortida 22/07/2019.
- Club Nàutic de Cala Rajada. Sortida 22/07/2019.

A data 15/04/2020, abans d'enviar la CMAIB a Ports IB l'informe de deficiències que posteriorment s'exposarà, els informes que constaven a l'expedient que es varen sol·licitar durant els període d'exposició pública per Ports IB, varen ser els següents:

- Informe del Servei de Protecció d'Espècies de la DG d'Espais Naturals i Biodiversitat (Conselleria de Medi Ambient i Territori) de 10 d'octubre de 2019. Informa favorablement el projecte ja que es proposen mesures de compensació a l'afectació de la P. oceanica mitjançant la plantació d'1,5 vegades la superfície afectada per ocupació directa de la praderia.

Posa tota una sèrie de condicionants per a la plantació quant a: àrea similar on hagi existit Posidonia o aquesta estigui afectada però que siguin àrees sense impactes, programa de seguiment, aconseguir una supervivència de més d'un 80 % després de dos anys, etc.

- Informe del Servei d'Estudis i Planificació de la DG de Recursos Hídrics (Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca) de 21 de novembre de 2019. Exposa que el projecte no suposa increment del risc de contaminació d'aqüífers. Que l'Estudi d'Impacte Ambiental (EIA) ha previst els condicionants que figuraven a l'informe d'aquest servei quan es va realitzar com a consulta per al document d'abast. Per tant informen favorablement el projecte posant especial esment en aplicar les mesures preventives, correctores i compensatòries proposades a l'EIA.
- Informe de la Direcció Insular d'Urbanisme del Consell de Mallorca de 31 de juliol de 2019. Exposa que les obres es fan a DPMT i no afecten a les zones de servitud de trànsit i protecció de costes, per tant no necessiten autorització del Consell de Mallorca.
- Informe de la Direcció Insular de Territori i Paisatge del Consell de Mallorca de 26 de setembre de 2019. Exposa que les obres d'urgència estan justificades pel reforçament del dic de recer, incloses les intervencions als magatzems adossats a l'espigó, mentre que per a la reordenació d'usos no queda justificada ni la urgència ni l'interès públic excepcional i, per tant, la seva tramitació hauria de ser diferent.

Informa favorablement tot i que s'hauria de justificar la reordenació d'usos, i en cas de no justificar-ho, s'hauria de tramitar a través del Pla d'Ús i Gestió del Port. I, si s'inclouen totes les actuacions per urgència, després s'ha d'iniciar el procés de revisió o modificació del Pla Vigent.

- Informe del Servei de Canvi Climàtic i Atmosfera de la DG d'Energia i Canvi Climàtic (Conselleria de Transició Energètica i Sectors Productius) de 29 d'agost de 2019. Exposa que en cap moment l'EIA esmenta la incidència del projecte en aspectes relacionats amb la mitigació del canvi climàtic (augment o reducció d'emissions de CO2). Per tant conclou que el projecte hauria d'incloure objectius de millora en l'eficiència energètica i en la reducció dels consums d'aigua i llum, així com aspectes de mitigació del canvi climàtic en coherència amb la Llei 10/2019 (i d'acord amb l'annex pendent sobre el consum energètic, la punta de demanda i les emissions de gasos d'efecte hivernacle, i, també, la vulnerabilitat davant del canvi climàtic) amb la consideració de:

Mesures de compliment de l'art. 37 Infraestructures portuàries.

Incorporació d'energies renovables en pèrgoles i edificis nous.

Reserves d'aparcaments per a vehicles elèctrics i punts de recàrrega.

Al·legació del CN de Cala Ratjada- entrada 10/09/2019. Exposa que no s'han tengut en compte el onatges provocats pels vents locals "embat", que a l'estiu solen generar grans moviments a l'entrada del port, justament a la zona que no ha estat analitzada. Que totes les alternatives han estat plantejades a l'àmbit proper a l'extrem del dic actual i a protegir els penya-segats de la zona de passeig, però en cap cas, s'han estudiat alternatives que evitin l'onatge de S o SSW, que són els que generen major agitació a l'entrada del port i que, en temporada alta, precisen de l'ocupació dels molls d'espera. També exposen que la solució definitiva inclou un canal d'accés al port que ocupa part de la concessió del moll d'espera CN de Cala Ratjada.

Els informes rebuts de les administracions consultades s'han contestat i valorat a l'Annex 8 de l'EIA, a més PORTS IB en registre de sortida 11/02/2020 ha enviat ofici a les administracions que han emès informe adjuntant l'EIA definitiu on s'inclou dit annex.

Dins la avaluació tècnica de l'expedient, la CMAIB envia ofici a Ports IB (sortida 23/04/2020) adjuntant informe de deficiències de 16/04/2020. En aquest ofici se sol·licita que Ports IB reiteri sol·licitud d'informe als organismes competents dins el Ministeri de Transició Ecològica y el Reto Demogràfico (MITECO) quant a afeccions als espais de Xarxa Natural 2000 i Reserva marina estatals, tenint en compte que les obres incideixen directament sobre l'hàbitat prioritari 1120 (praderies de Posidonia oceanica). A més, es demana si les actuacions que contempla aquest projecte són compatibles d'acord amb l'art. 5 de l'Ordre APA/690/2018, de 19 de juny, per a la qual se regula la reserva marina d'interès pesquer del Llevant de Mallorca-Cala Rajada.

L'art. 5 recull com a prohibicions de caràcter general la col·locació d'infraestructures a la mar, qualsevol tipus de vessament i l'extracció de minerals o restes de qualsevol tipus (actuacions que inclou aquest projecte).

PortsIB envia ofici a la Direcció General de Pesca del Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación (entrada 16/04/2020) sol·licitant l'informe, però no indica, explícitament i tal i com se li demanava a l'informe de deficiències de 16/04/2020, la compatibilitat d'aquest projecte amb l'art. 5 de l'Ordre APA/690/2018, de 19 de juny.

En data d'entrada de 6/05/2020, Ports IB remet un ofici a la CMAIB, adjuntant informe de 5/05/2020 signat per la Directora General de Pesca Sostenible, que inclou les observacions següents:

L'EIA no recull la normativa actualitzada de la Reserva Marina.

Millorar les mesures de mitigació proposades i que per a la protecció de les comunitats marines les barreres antiterbolesa estiguin col·locades tot el temps que durin les obres, cosa que no va es va fer quan es varen executar les passades obres d'emergència.

El mercuri que es troba al material que s'ha de dragar triplica en una de les mostres analitzades el valor permès a la Llei 22/2011 de residus i sòls contaminats. No obstant això, està permès el reompliment d'infraestructures amb aquest material. S'haurà d'assegurar que el contenidor sigui lo suficientment impermeable per no deixar escapar les partícules sòlides. A la documentació no s'especifica bé en detall l'operació de transvasament del material dragat als sacs de geotèxtil, la col·locació d'aquests dins les infraestructures i la seva protecció davant una tempesta, tot i tenint en compte, que el projecte s'executarà dins una Reserva Marina d'interès pesquer i un LIC estatal, i , també, a prop d'un LIC autonòmic i una ZEPA estatal.

No s'ha avaluat el problema dels residus plàstics. Durant les obres d'emergència no es va retirar la làmina plàstica que es va col·locar per aïllar els blocs d'escullera del sòl del port la qual es va desfent lentament i creant microplàstics. Per tant, es proposa que abans d'executar les obres es retirin els plàstics que encara estan adherits als blocs.

L'EIA exposa incorrectament les àrees de pesqueria de la zona, algunes es troben pròximes al port.

El projecte destruirà directament 514 m² de substrat rocós amb posidònia i 2.180 m² de praderies de P. oceanica dins un LIC marí estatal. Exposa que no està demostrat científicament la eficàcia real de les repoblacions d'aquesta fanerògama marina.

Que és improbable que es trobi Pinna nobilis vora el port i que tampoc hi ha Callista chione.

Que amb la reordenació dels usos del port, s'hauria de saber si els amarraments de les embarcacions de la Reserva seguiran on estan actualment o es reubicaran. També si el magatzem serà l'actual o un amb millors condicions.

L'inspector ambiental de l'obra hauria d'anar informant periòdicament als responsables de la DG de Pesca Sostenible del Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación.

En data d'entrada de 13/05/2020, Ports IB remet un ofici a la CMAIB, adjuntant informe signat per la Directora General de Sostenibilitat de la Costa y del Mar (sortida 29/10/2019), que inclou les observacions següents:

- No es representen a cap del plànols les línies del delimitació de costes. Per tant s'hauran de dibuixar les línies de ribera de la mar, delimitació del DPMT, servitud de trànsit i protecció.
- Hi ha una zona del projecte que s'executa fora de la zona de servei del Port. Per tant com que és una modificació substancial del port existent, necessitarà informe previ d'adscripció (art. 104.1 del Reglament General de Costes)
- La gestió dels materials procedents del dragats i l'abocament dels mateixos dins DPMT s'hauran d'ajustar a les directrius per a la caracterització del material dragat i la seva reubicació en DPMT publicat el 2015 per la Comissió Interministerial d'Estratègies Marines.
- S'hauria d'analitzar la possible afecció que l'ampliació del dic pot tenir a les platges i zones properes. Per tant en el moment de desenvolupar aquest projecte seria necessari fer aquest estudi.
- Aquest informe que ara s'emet s'entén que és l'informe d'anàlisi de compatibilitat d'acord amb la Llei 41/2010, de 29 de desembre i amb els objectius ambientals específics de l'estratègia marina de la Demarcació Levantino-Balear.
- Cal que el projecte compleixi els objectius ambientals de l'Annex II del RD 79/2019, de 22 de febrer, per al qual es regula l'informe de compatibilitat i s'estableixen els criteris de compatibilitat amb les estratègies marines, per a les actuacions de l'epígraf F (Infraestructures marines portuàries) de l'Annex I del RD 1365/2018, de 2 de novembre, pel qual s'aproven les Estratègies Marines. Aquests es transcriuen amb una taula (pàgs. 7-8) a l'informe que s'ha presentat.
- Per tant conclouen que avaluada la documentació presentada i vist que els efectes de l'actuació no posaran en risc la consecució del bon estat ambiental, emeten informe de compatibilitat favorable amb l'estratègia marina de la demarcació Levantino- Balear amb una sèrie de condicionants:

Consideren que com l'afecció a la Posidonia oceanica potser major a la que es descriu i tenint en compte la probabilitat d'èxit més desfavorable del projecte que posa com exemple l'EIA (Bosque marino de Red Elèctrica) és d'un 60 %, proposen que la superfície de Posidonia a repoblar hauria de ser al manco el doble de la proposada, és a dir 8.000 m².

Aquest projecte de repoblació, inclosa la recol·lecció de fragments de posidònia, haurà de ser autoritzat prèviament per la Direcció General de Sostenibilidad de la Costa y el Mar.

Les obres hauran d'executar-se preferentment fora de l'època estival (però no es considera una condició determinant), es diu perquè a més temperatura de l'aigua, més salinitat i per tant les partícules queden més temps suspeses.

Les obres s'haurien de realitzar amb la mar encalmada, els materials que es posin en contacte amb la mar no hauran de ser contaminants i els blocs d'escullera s'han de col·locar nets de residus.

No hi ha d'haver vessaments i s'haurà de dur una gestió adequada dels residus i la maquinària.

Es disposaran de cortines antiterbolesa, i es procurarà que les condicions de la mar siguin adequades per poder complir aquesta mesura.

A més, recorden que aquest informe té una vigència de 4 anys (art. 10 del Decret 79/2019, de 22 de febrer) i s'haurà de torna a consultar a aquesta DG si hi hagués alguna modificació de l'actuació.

També aquest informe exposa que les obres es desenvolupen dins el LIC marí ESZZ16002 Canal de Menorca, gestionat per la Subdirecció General para la Protecció del Mar d'aquesta DG. Per tant, s'hauran de complir els aspectes i condicions i mesures de protecció que s'assenyalin per aquesta subdirecció general.

En referència això dins l'expedient consta una mail del cap del Servei d'Explotació, Projectes i Obres de PortsIB de 12/05/2020 rebut a les 13:48 h que exposa:

Que una vegada feta la consulta a la DG de Sostenibilidad de la Costa y el Mar de MITECO, a l'informe que va emetre aquesta DG s'inclouen les consideracions oportunes sobre l'afecció a l'espai protegit XN 2000 LIC ESZZ16002 Canal de Menorca (a l'expedient també hi ha un mail de la Subdirectora General para la Protecció del Mar on explica això).

CONSIDERACIONS TÈCNIQUES

Una vegada vista i avaluada la documentació presentada s'ha pogut comprovar que aquest projecte inclou tres actuacions diferenciades dins el mateix àmbit d'actuació.

Per una banda es vol reforçar el dic de recer, el qual ha patit problemes estructurals per mor dels temporals, alhora també es vol construir un martell a la bocana amb la finalitat d'evitar fortes agitacions que provoquen despreniments als penya-segats propers. Finalment es volen reordenar els usos de port, intercanviant embarcacions i llocs d'amarraments, ordenant superfícies, construint noves edificacions, demolint-ne algunes i fent reformes a les ja existents.

L'avaluació d'impacte ambiental de totes aquestes actuacions es va declarar d'urgència. No obstant això, a la Resolució del President de la CMAIB de 4 d'octubre de 2018 que la declara (BOIB 150, 29/10/2018), només fa esment a la urgència del reforçament del dic de recer, sense esmentar les altres actuacions.

De les actuacions avaluades la que produeix els impactes més significatius és el reforçament del dic de recer, la qual es complementa amb la construcció del martell a la bocana. Amb aquestes actuacions s'ocuparà amb materials d'obra i blocs d'escullera una superfície dins la mar de 5.551 m², afectant, de manera directa i irreversible, el fons marí i les comunitats bentòniques que s'hi assenten.

Així, a l'Estudi d'Impacte Ambiental presentat s'ha calculat que l'afecció directa d'aquestes actuacions sobre l'hàbitat d'Interès Comunitari (HIC) prioritari inclòs a l'Annex I de la Directiva 92/43/CEE "Hàbitats" 1120 Praderies de Posidonia oceanica és de 2.693 m². D'aquests, 2.180 m² corresponen a praderies més o menys consolidades (de 30 a més del 70 % de grau de cobertura). A més, durant la fase d'obres del reforçament del dic de recer i el martell de la bocana se generaran sòlids en suspensió, el transport i sedimentació dels quals, poden alterar indirectament, en major o menor intensitat, però de manera temporal, aquest mateix hàbitat dins un radi d'afecció que no es pot definir. La ploma de dispersió d'aquests materials dependrà de la dinàmica litoral i dels fenòmens marins que es donin en aquell moment. L'EIA ha calculat que la ploma de dispersió pot afectar fins a 12,72 has. d'àmbit marí la major part colonitzat per comunitats d'algues fotòfiles i esciòfiles (HIC 1170 esculls) i praderies de P. oceanica (HIC prioritari 1120).

També cal a dir, que aquests HICs formen part del LIC estatal EZZ16002 Canal de Menorca i que la superfície de la ploma de dispersió calculada també afecta la ZEPA estatal ES0000520 Espacio Marino del Norte de Mallorca.

En referència això, PortsIB durant el tràmit d'exposició pública, va sol·licitar informe a la Direcció General de la Costa y el Mar de MITECO (sortida 22/07/2019). Aquest informe s'ha tornat a sol·licitar per la CMAIB a Ports IB mitjançant l'informe de deficiències de 16/04/2020. Finalment la DG de Sostenibilidad de la Costa y el Mar ha emès un informe de compatibilitat favorable amb l'estratègia marina de la demarcació Levantino- Balear i també pel que fa a les afeccions sobre el LIC marí estatal, posant tot una sèrie de condicions.

A l'expedient també consta un informe del servei de Protecció d'Especies de la DG d'Espais Naturals i Biodiversitat de 10 d'octubre de 2019, que referint-se a la DT 1 del Decret 25/2018, de 27 de juliol, sobre la conservació de la Posidonia oceanica a les Illes Balears, informa favorablement l'actuació, ja que el projecte ha inclòs mesures de compensació (plantació de 1,5 vegades la superfície afectada per ocupació directa de la posidònia). Cal esmentar que dit informe no ha tengut en compte que part de les obres es fan fora del domini públic portuari, en aigües exteriors, i per tant tal com preveu l'art.1.3 el Decret no és aplicable.

Un altra qüestió a tenir en compte és que si observem el plànol de l'EIA-6.1 Planta Actuacions (planta general) i ens fixam amb la línia d'execució de les obres del dic de recer que hi ha grafiada, observarem que aquesta sobrepassa la zona de serveis del Port (Zona II Mirall d'aigua). Per tant, les obres projectades excedeixen el domini portuari i entren en aigües exteriors en una superfície que s'ha calculat d'entre uns 600 a 700 m². En l'informe de la DG de Sostenibilitat de la Costa y el Mar, també s'han pronunciat sobre aquesta qüestió.

A més cal tenir en compte a l'hora de fer l'adscripció al DPMT, l'art. 5 del RD Legislatiu 2/2011, de 5 de setembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de Ports de l'Estat i la Marina Mercant.

Les altres actuacions que contempla aquest projecte, les quals totes es volen executar dins àmbits territorials de la CAIB, són la construcció del martell a la bocana i la reordenació dels usos del port. Aquestes actuacions no provocaran impactes tan substancials com els definits anteriorment, sempre i quan s'apliquin les mesures correctores, protectores i compensatòries incloses a la documentació ambiental presentada i se segueixi el pla de vigilància ambiental proposat. Cal esmentar que la construcció del martell, segons l'estudi ambiental presentat, quasi no afectarà directament a la posidònia ja que l'obra es realitza sobre un fons majoritàriament sedimentari, ocupant la posidònia només el substrat rocós amb un grau de cobertura inferior al 30% (veure plànol de l'EIA 5.3 Planta Actuacions, grau de cobertura de la P. oceanica). Pel que fa a la reordenació dels usos del port, aquests es realitzaran dins l'àmbit portuari que és Sòl Urbà, a més, el material producte del dragat (388 m³) s'ha catalogat com a no perillós i per tant se reutilitzarà en les mateixes obres.

Tant sols cal apuntar per aquestes actuacions que caldria retirar els morts que no s'emprin dins la zona portuària (Annex 5 del projecte elements antròpics detectats a l'àrea d'estudi), sempre i quan aquests morts no estiguin incrustats dins les praderies de P. oceanica o ja formin part de les comunitats de fons rocosos (s'hagin mimetitzat amb l'entorn). També substituir les espècies de jardineria proposades, plataners (Platanus x hispanica) i palmeres nanes (Phoenix roebelenii), per plantes més adaptades i autòctones: tamarells (Tamarix spp.) i garballons (Chamaerops humilis).

Pel que fa als impactes visuals, aquests no són rellevants respecte als que ja hi ha actualment. Es mantindrà la mateixa altura del dic actual (7 m) i els nous locals adossats a ell no sobrepassaran la seva altura. Tant sols amb la construcció del martell, s'inclourà un element artificial nou. El nou martell quedarà integrat dins l'àmbit de les construccions del mateix port, no interferint visualment de manera significativa amb la perspectiva de la mar vers a l'horitzó, tal com i es pot apreciar als muntatges fotogràfics que s'inclouen a l'estudi paisatgístic de l'EIA.

Quant als condicionants i consideracions que s'exposaven a l'informe del Servei de Canvi Climàtic de 29 d'agost de 2019, l'EIA ha respost a aquest informe i a més ha afegit unes addendes on es calcula la petjada de carboni produïda per la construcció de les obres projectades, les característiques energètiques dels nous edificis i els consums que es preveuen durant el seu funcionament.

Per acabar cal esmentar que les actuacions d'aquest projecte que es fan dins l'àmbit marí ja sigui dins la zona de serveis del Port com a fora, afecten a la reserva marina d'interès pesquer estatal del Llevant de Mallorca- Cala Rajada. Aquesta Reserva actualment es regula, es delimita i es defineixen els seus usos permesos, mitjançant l'Ordre APA/690/2018, de 19 de juny (BOE núm. 157- 29/06/2018). L'art. 5 d'aquesta Ordre contempla com a prohibicions de caràcter general, la col·locació d'infraestructures a la mar, qualsevol tipus de vessament i l'extracció de minerals o restes de qualsevol tipus, actuacions que s'inclouen en aquest projecte.

Per aquest motiu la CMAIB mitjançant l'informe de deficiències de 16/04/2020, sol·licita a PortsIB que sol·liciti informe a l'organisme competent per pronunciar-se sobre aquesta qüestió.

Tal com ja s'ha exposat a l'apartat de tramitació del present informe PortsIB envia ofici a la Direcció General de Pesca del Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación (entrada 16/04/2020) sol·licitant l'informe, però no indica, explícitament tal i com se li demanava a l'informe de deficiències de 16/04/2020, la compatibilitat d'aquest projecte amb l'art. 5 de l'Ordre APA/690/2018, de 19 de juny.

A l'expedient consta l'informe de la DG de Pesca Sostenible del Ministeri de Agricultura, Pesca y Alimentación el qual fa tota una sèrie d'observacions, sense esmentar en cap moment la possible inviabilitat d'aquest projecte d'acord amb l'article 5 de l'Ordre APA/690/2018, de 19 de juny.

En relació a les mesures compensatòries per a la repoblació de la superfície de posidònia, la Direcció General de Sostenibilidad de la Costa y el Mar proposa que la superfície de Posidonia a repoblar haurà de ser al manco el doble de la proposada, és a dir 8.000 m². A més, s'ha de tenir en compte que dins l'àmbit de la zona de serveis del Port amb l'execució d'aquest projecte també haurà una afecció sobre la posidònia. Cal considerar que existeix una via per integrar mesures compensatòries en projectes que afectin la posidònia, a través del Fons Posidònia, establert en virtut de la Disposició Addicional Cinquena del Decret 25/2018, sobre la conservació de la Posidonia oceanica a les Illes Balears, i que el servei de protecció d'espècies calcula el cost de recuperació d'un metre quadrat de posidònia en 22,5€/m².

Conclusions

Per tot l'anterior, es proposa formular la DECLARACIÓ D'IMPACTE AMBIENTAL FAVORABLE pel "Projecte de reforç del dic del port de Cala Rajada i reordenació d'usos (TM de Capdepera)", sempre i quan s'apliquin les mesures correctores, protectores i compensatòries incloses a la documentació ambiental presentada i se segueixi el pla de vigilància ambiental proposat i els condicionants següents:

1. S'han de retirar els morts no funcionals dins la zona portuària (Annex 5 del projecte elements antròpics detectats a l'àrea d'estudi), sempre i quan no estiguin incrustats dins les praderies de P. oceanica o ja formin part de les comunitats de fons rocosos (s'hagin mimetitzat amb l'entorn).
2. S'han de substituir les espècies de jardineria proposades, plataners (*Platanus x hispanica*) i palmeres nanes (*Phoenix roebelenii*), per plantes més adaptades i autòctones: tamarells (*Tamarix spp.*) i garballons (*Chamaerops humilis*).
3. Els que s'inclouen a l'informe de la Direcció General de Sostenibilitat de la Costa y el Mar de MITECO

- S'ha de representar als plànols les línies del delimitació de costes. Per tant s'hauran de dibuixar les línies de ribera de la mar, delimitació del DPMT, servitud de trànsit i protecció.
- La gestió dels materials procedents del dragats i l'abocament dels mateixos dins DPMT s'hauran d'ajustar a les directrius per a la caracterització del material dragat i la seva reubicació en DPMT publicat el 2015 per la Comissió Interministerial d'Estratègies Marines.
- S'haurà d'analitzar la possible afecció que l'ampliació del dic pot tenir a les platges i zones properes. Per tant en el moment de desenvolupar aquest projecte seria necessari fer aquest estudi.
- Les obres s'hauran d'executar-se preferentment fora de l'època estival (però no es considera una condició determinant), es diu perquè a més temperatura de l'aigua, més salinitat i per tant les partícules queden més temps suspeses.
- Les obres s'haurien de realitzar amb la mar encalmada, els materials que es posin en contacte amb la mar no hauran de ser contaminants i els blocs d'escullera s'han de col·locar nets de residus.
- Es controlarà que no hi hagi vessaments i s'haurà de dur una gestió adequada dels residus i la maquinària.
- Es disposaran de cortines antiterbolesa, i es procurarà que les condicions de la mar siguin adequades per poder complir aquesta mesura.

A més recorda que aquest informe té una vigència de 4 anys (art. 10 del Decret 79/2019, de 22 de febrer) i s'haurà de torna a consultar a aquesta DG si hi hagués alguna modificació de l'actuació.

4. Per executar les mesures de compensació per a l'afecció de la posidònia, Ports IB haurà d'aportar 190.000€ al Fons Posidònia, d'acord amb allò previst en els informes de la Direcció General de Sostenibilitat de la Costa y del Mar de MITECO i del Servei de Protecció d'Espècies de 10 d'octubre de 2019 o en tot cas les més convenients des del punt de vista tècnic per a recuperar i augmentar l'extensió de l'hàbitat protegit.

5. Les observacions que figuren a l'informe de la DG de Pesca Sostenible del Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación de 5 de maig de 2020, no incloses als condicionants anteriors que al present informe es recullen com a condicions:

- Les barreres antiterbolesa han d'estar col·locades tot el temps que durin les obres.
- S'haurà d'assegurar que el contenidor sigui lo suficientment impermeable per no deixar escapar les partícules sòlides. S'hauran de protegir els sacs de geotèxtils on es dipositarà el material de dragat per evitar vessaments a la mar en situació de tempesta.
- Per evitar que es segueixin generant microplàstics, abans d'executar les obres s'han de retirar els residus plàstics que encara estan adherits als blocs d'escullera que es varen col·locar a les darreres obres d'emergència (2017).

Se sol·licita que l'inspector ambiental de l'obra vagi informant periòdicament als responsables de la DG de Pesca del Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación.

Es recorda tal i com es recull a l'informe de la DG de Sostenibilitat de la Costa y el Mar de MITECO, que hi ha una zona del projecte que s'executa fora de la zona de servei del Port. Per tant com que és una modificació substancial del port existent necessitarà informe previ d'adscripció (art. 104.1 del Reglament General de Costes).

S'afegeix al recordatori que a més cal tenir en compte a l'hora de fer l'adscripció al DPMT, l'art. 5 del RD Legislatiu 2/2011, de 5 de setembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de Ports de l'Estat i la Marina Mercant.

Així mateix s'adverteix a l'òrgan substantiu que, tot i l'informe emès per la DG de Pesca Sostenible del Ministeri de Agricultura, Pesca y Alimentación, que no s'hi pronuncia expressament, haurà de valorar l'abast de les prohibicions de l'art. 5 de l'Ordre APA/690/2018, de 19 de juny, per a la qual se regula la reserva marina d'interès pesquer del Llevant de Mallorca- Cala Rajada (BOE núm. 157- 29/06/2018), i, en concret, les previstes en els apartats 1c), que prohibeix "la extracció de minerals o restes de qualsevol tipus" i 1.e), que prohibeix "la realització de qualsevol abocament i la col·locació d'infraestructures a la mar".»

Palma, 5 de juny de 2020

El president de la CMAIB
Antoni Alorda Vilarrubias

